

AANPASSING BELEID DIDACTISCHE KWALIFICATIES VOOR HVA-DOCENTEN

Eigenaar: Stafafdeling P&O

Vastgesteld door het College van Bestuur d.d. 4 september 2014

Aanpassing HvA beleid Didactische Kwalificaties voor HvA docenten

Inleiding

Goed onderwijs, in lijn met de visie op studeren en onderwijzen van de HvA, vraagt een rijk didactisch repertoire van HvA docenten. De HvA verwacht van alle docenten met een vast dienstverband dat zij beschikken over een bewijs van didactische bekwaamheid¹. Al hebben vrijwel alle beginnende HvA docenten een Masterkwalificatie, voor ongeveer 65% van hen is het hbo docentschap een nieuwe, tweede professie, waarvoor zij nog niet gekwalificeerd zijn. Recent zijn landelijke afspraken gemaakt, over de eisen aan de didactische basisbekwaamheid en basis- en seniorkwalificaties examinering van hbo docenten. Om in 2015 aan deze afspraken te voldoen zijn enkele aanpassingen nodig van het HvA beleid. We benutten deze gelegenheid om vigerend HvA beleid zo te actualiseren, dat de didactische kwalificaties van HvA docenten sterker aansluiten bij de onderwijsambities van de HvA en de opleidingen waar deze docenten werken. De notitie beschrijft de huidige en nieuwe afspraken, de onderbouwing van de aanpassingen, de te nemen besluiten en de aanpak.

De kaders: overzicht van de huidige en nieuwe afspraken didactische kwalificaties HvA docenten:

Huidige HvA afspraken	Beoogd effect	door wie besloten en wanneer?
Invoering Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) voor HvA docenten	Borgen kwaliteit HvA onderwijs en bevorderen ontwikkeling didactische bekwaamheid HvA docenten. In de BKO staat welke didactische bekwaamheid de HvA verwacht van docenten in verschillende ontwikkelfases, aan de hand van vijf aspecten van het docentschap.	Vastgesteld door CvB HvA November 2011
Prestatieafspraken over het percentage vaste docenten met een BKO in Instellingsplan en Domeinconvenanten	Certificering didactische kwaliteit van HvA docenten door prestatieafspraken: in 2014 heeft 95% van de vaste HvA docenten een didactische basiskwalificatie heeft behaald. Per domein verschilt het percentage.	Vastgesteld door CvB HvA December 2011

Nieuwe landelijke afspraken	Beoogd effect	door wie besloten en wanneer?
Uiterlijk 2015 werken alle hogescholen conform het landelijk protocol wederzijdse erkenning basiskwalificatie didactische bekwaamheid (BDB)	Borgen hoge kwaliteit van hbo onderwijs en arbeidsmobiliteit van hbo-docenten, door sectorbrede afspraken over didactische startbekwaamheid van hbo docenten (aan de hand van vijf kenmerken). Docenten met een BDB worden ook in andere hogescholen erkend als gekwalificeerd docent.	Vastgesteld voor ALV Vereniging Hogescholen Oktober 2013. Deze sectorbrede afspraken sluiten aan op het Hoofdlijnenakkoord van de VH met OCW uit 2011. Het percentage docenten met BDB zal mogelijk een prestatieafpraak worden in volgend hoofdlijnenakkoord (analoog aan BKO Universiteiten).
Alle hogescholen voeren een Programma van eisen in voor een basis- en seniorkwalificatie examinering (BKE/SKE)	Kwaliteit examinatoren borgen, door landelijke kaders voor verdere professionalisering van examinatoren naar aanleiding van <i>vreemde ogen dwingen</i> . De BKE maakt onderdeel uit van de BDB.	Vastgesteld voor ALV Vereniging hogescholen December 2013

¹ In 2004 zijn de oorspronkelijke wettelijke didactische bekwaamheidseisen voor HBO docenten losgelaten ten faveure van de beleidsruimte van hogescholen (deregulering).

Stand van zaken huidig beleid didactische kwalificaties

Om beginnende docenten te ondersteunen bij de ontwikkeling van pedagogisch didactische bekwaamheid maakt de HvA gebruik van de ontwikkelingsgerichte Basis Kwalificatie Onderwijs.

- Sinds de invoering van de BKO is het aantal beginnende docenten dat een didactische introductietraining volgt gegroeid van ongeveer 20% naar 60%. Deze groei is waardevol en dient te worden doorgezet, zodat de afgesproken 100% behaald wordt².
- Vervolgstep in de ontwikkeling van het docentschap is het behalen van een didactische kwalificatie, nu nog in de vorm van een BKO/didactische aantekening. Van 81,5% van de vaste docenten had eind mei 2014 de vereiste didactische kwalificatie behaald, volgens de registratie in SAP. De cijfers per domein:

	% vaste docenten met BKO/didactische aantekening op 31 mei 2014	# totaal vaste docenten
Domein Bewegen Sport en Voeding	90,8%	98
Domein Economie en Management	76,1%	439
Domein Gezondheid	92,2%	128
Domein Maatschappij en Recht	74,6%	280
Domein Media, Creatie en Informatie	92,3%	271
Domein Onderwijs en Opvoeding	94,0%	183
Domein Techniek	66,7%	213
Onderwijs Totaal	81,5%	1612

Het percentage vaste docenten met BKO/didactische aantekening is bij de meeste domeinen hoger voor de groep docenten langer dan 5 jaar in dienst is. Voor de HvA als totaal is dit percentage 5% hoger dan de groep vaste docenten korter dan 5 jaar in dienst.

- Op dit moment wordt gebruik gemaakt van trainingen van CNA, VU en UU die leiden tot een didactische aantekening.
- De HvA Academie verzorgt een aantal trainingen gericht op toetsen en beoordelen en de rol van examencommissies. Voor ervaren docenten is er tevens een traject om gecertificeerd assessor te worden.

De benodigde aanpassingen vanaf september 2014

De HvA heeft de ambitie om studenten op te leiden tot professionals, met een gedegen theoretische basis, maatschappelijke oriëntatie en onderzoekend vermogen. Pedagogisch-didactische expertise helpt docenten om adequaat in te spelen op de verschillende achtergronden en drijfveren van studenten. Met hun didactisch repertoire maken zij state-of-the-art kennis in vakgebieden en beroepspraktijk toegankelijk voor studenten. Daarom is het nodig dat docenten met hun didactische bekwaamheid aansluiten bij de uitgangspunten voor goed onderwijs van de HvA en bij het HvA profiel. Samen met de landelijke afspraken over didactische kwalificaties vraagt dit om de volgende aanpassingen van het beleid:

- Om de HvA visie op studeren en onderwijzen en het profiel van de HvA te bekrachtigen wordt een HvA specifiek profiel voor de didactische bekwaamheid van HvA docenten omschreven (zie bijlage 1). Dit HvA profiel dient als basis voor de beoordeling van de bekwaamheid van alle HvA docenten die een BDB behalen. Dit HvA profiel voor didactische bekwaamheid is een herijking/actualisatie van de BKO die in 2014 gepland is³. De BKO wordt aangevuld met HvA verwachtingen aan docenten op het terrein van: toetsen en beoordelen (Basiskwalificatie Examinering); de verbinding tussen onderzoek en onderwijs en het benutten van nieuwe media in het onderwijs (blended-learning). Bij de herziening wordt de term Basiskwalificatie Didactische bekwaamheid (BDB) gehanteerd, in plaats van BKO/didactische aantekening.
- HvA Academie heeft de opdracht om de meeste geschikte aanbieder te vinden voor vernieuwing van het programma voor de basiskwalificatie didactische bekwaamheid, met vergelijkbare studielast als de huidige didactische aantekening. Uitgangspunten: [a] met het trainingsprogramma aan te sluiten bij het HvA profiel voor beoordeling van de BDB (constructieve alignment), [b] de verbinding tussen leren in de trainingscontext en leren

² Zie HvA beleidsdocument *Aanamebeleid en docentkwaliteit*, vastgesteld juni 2012

³ Zie HvA beleidsdocument *Basiskwalificatie Onderwijs voor HvA docenten*, vastgesteld november 2011

in de werkcontext te versterken, [c] het trainingstraject een didactische voorbeeldrol te laten zijn voor docenten, onder meer door het traject een blended-learning karakter te geven [d] te garanderen dat er twee beoordelaars zijn, waarvan tenminste één geen begeleider was in de BDB-training.

- De HvA erkent waar mogelijk de expertise van ervaren docenten. Ervaren docenten die formeel nog niet over de een didactische kwalificatie beschikken, kunnen ervoor kiezen een assessment te doen om hun verworven competenties te laten erkennen. Daarnaast is het mogelijk om ervaren docenten als begeleider te koppelen aan een docent die een didactische introductietraining volgt, zich voorbereidt op de basiskwalificatie didactische bekwaamheid of op de basiskwalificatie examinering. Van domeinen/opleidingen wordt verwacht dat zij deze begeleiders faciliteren in tijd, voor zover dit nog niet praktisch is.
- Docenten die reeds beschikken over een BKO/didactische aantekening dienen aanvullend een BKE te behalen. BDB=BKO/DA + BKE. Deze maatregel is noodzakelijk om de kwaliteit van toetsen en beoordelen te verhogen en moet ertoe leiden dan de diploma's van onbetwist hbo niveau zijn. Het BKE traject wordt opgezet door de HvA Academie op basis van HvA toetsbeleid en het landelijk vastgestelde Programma van Eisen voor de BKE/SKE.
- Ervaren docenten met verantwoordelijkheden op gebied van toetsen en beoordelen dienen een Senior Kwalificatie Examinering te behalen. Dit geldt in elk geval voor leden van de HvA toets- en examencommissies en tenminste twee leden van ieder team. Een SKE verruimt de loopbaanmogelijkheden van een docent. Met de kwalificatie is het mogelijk om lid te zijn van de toets- en examencommissie, complexere toetsen te ontwikkelen en te verbeteren en docenten op BKE-niveau te begeleiden. Het behalen van een SKE heeft voor docenten tevens meerwaarde bij het ontwikkelen, het coördineren en de kwaliteitsbewaking van (delen van het) curriculum. Ieder domein/opleiding maakt afspraken welke en hoeveel docenten een SKE behalen.

Perspectief langere termijn

- Met het hanteren van expliciete verwachtingen en investeringen in lijn met het HvA professionaliseringsplan beogen we het didactische vermogen van docenten te vergroten. Het grootste effect is te verwachten wanneer een verbinding gelegd wordt met ambities van een opleidingsteams en gesprekken tussen docenten over ontwikkeling van studenten en onderwijs. Het is te verwachten dat dit de waardering van studenten voor de didactische kwaliteit van docenten verhoogt.
- Op lange termijn kan het hanteren van een HvA specifiek profiel voor de beoordeling van de didactische bekwaamheid voor de BDB leiden tot een leerwegaafhankelijke route om deze kwalificatie te behalen. Er wordt daarmee wordt meer gestuurd op leeruitkomsten dan op procesfactoren zoals trainingsprogramma of aantal contacturen. Dit vergroot de flexibiliteit waardoor ook op lange termijn sprake is van 'Practice what you preach'.

Gevraagde CvB besluiten:

1. Beginnende docenten start studiejaar

Docenten die in studiejaar 2014/2015 in dienst treden en geen/nauwelijks didactische ervaring hebben, volgen in augustus 2014 een didactische introductietraining bij de HvA Academie. Dit is conform de vastgestelde notitie "Aannamebeleid en docentkwaliteit" van de HvA. Om beginnende docenten voorbereidingstijd te gunnen dient hun arbeidsovereenkomst in augustus in te gaan en doen zij de didactische introductietraining voordat zij onderwijs verzorgen.

2. Vernieuwde BDB, inclusief BKE:

- a. Voor de doelgroep beginnende docenten (ca 180 per jaar, vervolgstap na de didactische introductietraining) en vaste docenten zonder didactische aantekening (ca 300 docenten) geldt het volgende:
  - Vanaf januari 2015 behalen docenten een Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB) in plaats van een BKO/didactische aantekening. Zij bereiden zich voor met een BDB-training of met een EVC-traject. De Basiskwalificatie Examinering maakt onderdeel uit van deze BDB
  - De BDB wordt getoetst aan de hand van een HvA-specifiek BDB profiel, dat aansluit bij de visie op studeren en onderwijzen van de HvA (zie bijlage 1). BDB-examinatoren worden benoemd door een certificeringscommissie.
  - Domeinen maken gebruik van trainingen en trajecten die toewerken naar de HvA-specifieke certificering van de BDB. De HvA Academie zorgt voor afspraken met de meest geschikte aanbieder voor een kwalitatief hoogwaardig programma, dat in lijn is met de HvA doelstellingen en het specifieke profiel voor de didactische bekwaamheid van HvA docenten.
- b. Voor de doelgroep docenten met een didactische aantekening/BKO behaald tot en met 2014 (ca 1300 docenten) geldt dat:

- Deze docenten aanvullend een BKE of SKE dienen te behalen. Training en toetsing worden modulair opgezet op basis van blended learning en sluiten zo nauw mogelijk aan bij de huidige rol en werkzaamheden op gebied van toetsen. Medio 2017 beschikken alle vaste docenten betrokken bij toetsen en beoordelen over een BKE of SKE certificering. Zie voorstel in bijlage 2. Vanaf september 2017 kan een BKE alleen nog behaald worden als onderdeel van de BDB, bijv. in de vorm van een EVC-traject. De SKE blijft na medio 2017 wel bestaan, als vervolgwakificatie voor docenten.
- c. Een BDB van een docent van een andere hogeschool wordt erkend als docent met een BDB bij de HvA, mits deze na september 2014 is behaald. In andere gevallen geldt hetzelfde als voor andere docenten.
- d. Voor docenten, met een functieomvang van 0,2 fte of minder en geen rol als examinator, geldt dat de BDB of aanvullende BKE niet vereist is wanneer:

expertise van de docent bijzonder schaars en exclusief is en waarbij de functieomvang niet meer bedraagt dan 0,2 fte. Daarbij kan vooral gedacht worden aan expertise uit het beroepenveld waarvoor wordt opgeleid. In het kader van het streven dat 95% van de docenten met een vast dienstverband didactisch bevoegd is, kan het aandeel van docenten zonder didactische aantekening in principe niet meer zijn dan 5% van het totaal aantal docenten in vaste dienst.

Uit "Aannamebeleid en docentkwaliteit", vastgesteld door het CvB, juni 2012.

3. SKE:

Voor een aantal rollen en verantwoordelijkheden dienen HvA docenten minimaal te beschikken over een Senior Kwalificatie Examinering. Op basis van vastgesteld beleid geldt SKE voor alle leden van de HvA toets- en examencommissies. Daarnaast dienen tenminste twee leden van ieder opleidingsteam te beschikken over SKE. Dit zijn docenten die collega's op BKE niveau begeleiden en coördinatoren van opleidingen. Ieder domein bepaalt welke en hoeveel docenten een SKE behalen.

4. Kwaliteitsbewaking:

- Extern valideren van het HvA plan certificering BKE/SKE (bijlage 2)
- Voor de certificering van de BDB/BKE/SKE en het bewaken van de kwaliteit van de toetsing wordt vanuit de HvA Academie een certificeringscommissie ingesteld (naar analogie van een examencommissie). De certificeringscommissie staat onder toezicht van externe en erkende deskundigen (bijvoorbeeld lectoren toetsen en beoordelen).
- Participeren in het opzetten van peerreview BDB/BKE/SKE, bij voorkeur in G5 verband.

5. Prestatieafspraken

- Docent en leidinggevende: Afspraken over het behalen van didactische kwalificaties, het op peil houden en verder ontwikkelen van de didactische kwaliteit en vervolgstappen in de professionele ontwikkeling zijn structureel onderdeel van het functioneringsgesprek tussen de docent en diens leidinggevende. Facilitering in tijd en geld geschiedt op basis van het HvA professionaliseringsplan⁴. Het naleven van de ontwikkelafspraken wordt meegenomen in de jaarlijkse beoordeling van het functioneren van de docent.
- Domeinen en het CvB maken prestatieafspraken over het percentage docenten met een BDB en SKE in de komende jaren voor de looptijd van het nieuwe instellingsplan. Binnen ieder domein worden afspraken gemaakt wat dit betekent voor teams en de diverse kwalificaties van docenten. Elk domein borgt dat uiterlijk medio 2017 alle examinatoren over een BKE/SKE beschikken.

⁴ Zie HvA beleidsdocument *Professionele ontwikkeling medewerkers HvA. Strategisch kader en HvA Professionaliseringsplan op hoofdlijnen 2014 – 2017*, vastgesteld december 2013

Aanpak en uitwerking besluiten:

Wie	Wat	Wanneer gereed
De HVA Academie (opdrachtnemer) ism O2, P&O en deskundigen	<ul style="list-style-type: none"> • Uitwerken HVA-specifiek profiel voor de basiskwalificatie didactische bekwaamheid, in lijn met de landelijke kaders, de visie op studeren en onderwijzen van de HVA, de huidige BKO aangevuld met actuele verwachtingen. 	September 2014
	<ul style="list-style-type: none"> • Formuleren opdracht voor vernieuwing van het BDB traject 	Juni 2014
	<ul style="list-style-type: none"> • Instellen certificeringscommissie 	September 2014
P&O en O2 ism Communicatie	Uitwerken BDB, BKE, SKE regeling en implementatie en voorbereiden communicatie over betekenis van deze kwalificaties voor docenten, studenten, teams en opleidingen.	Voorstel gereed voor besluitvorming: September 2014
P&O en O2 ism AC	Monitoring/rapportage voorbereiden en registratie in SAP van BDB, BKO, BKE en SKE	September 2014
CvB en domeinen	Formuleren prestatieafspraken tav didactische kwalificaties van de verschillende doelgroepen	Januari 2015

Bijlage 1 Concept HvA profiel voor beoordeling van de basiskwalificatie didactische bekwaamheid

Voor docenten die nog niet beschikken over BKO/didactische aantekening

Schema 1: beoordelingscriteria/ leerdoelen voor de BDB* Wat moet je minimaal kennen en kunnen als bekwaam docent bij de HvA?
en **wijze om dit aan te tonen (in rood aangegeven)**

Beoordelingscriteria/ leerdoelen	3. Actueel houden expertise - professioneel docentschap	4. Ambitieuw werken aan talentontwikkeling - professioneel docentschap	5. Organiseren van het (team)werk - professioneel docentschap
<p>1. Voorbereiden, uitvoeren en evalueren van onderwijs en toetsing (uitvoeren onderwijsproces)</p> <p>Je bewaakt de samenhang tussen leerdoelen, de onderwijsinhoud, toetsing en richt daarbij het <i>lesplan</i> en de <i>leeromgeving</i> zodanig in dat studenten gemotiveerd en ondersteund worden om hun leerdoelen te bereiken. Je zet jouw <i>persoonlijke kwaliteiten</i> en een breed pedagogisch didactisch handelingsrepertoire bewust in bij de <i>interactie</i> met en tussen studenten, waarbij je differentieert naar de basis die studenten meenemen. Je gebruikt <i>activerende werkvormen</i> en kiest voor een doordachte mix van de digitale, sociale en fysieke leeromgeving.</p> <p>Je past de toetscyclus toe in samenspraak met ervaren examinatoren, zodat je de rol van examiner kunt nemen. Je overziet consequenties van je beoordeling van studenten, voor de kwaliteit van het onderwijs en voor studenten.</p> <p>Als bekwaam docent laat je dit zien in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Twee kritische beroepssituaties uit je onderwijspraktijk in verschillende contexten (casus beschrijving, producten en video opnames). • Analyse van twee toetsen die je afneemt, waarbij je de plaats in het toetsprogramma beschrijft (conform toetsbeleid) en de relatie met de toetscyclus analyseert. 	<p>Je houdt de benodigde expertise actueel, zoals ontwikkelingen in het werkveld waarvoor wordt opgeleid, vakkennis, (vak)didactiek, digitale know-how en kennis over maatschappelijke ontwikkelingen.</p> <p>Je laat je ontwikkelvermogen hierin zien doordat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In je onderwijs actuele theorieën en praktijken aan bod komen. • Je blended learning bewust en bekwaam toepast. • Je onderwijsinhoud en lesplannen jaarlijks actualiseert. 	<p>Je ondersteunt alle studenten om verder te komen dan hun eigen (soms heel diverse) beginniveau en basis die studenten meenemen. Je (h)erkent latente talenten en erkende talenten in de interactie met studenten. Je (h)erkent en benut jouw eigen talenten voor jouw professionele ontwikkeling en ambities en voor ontwikkeling in het teamwerk.</p> <p>Je laat je ontwikkelvermogen hierin zien doordat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je een visie hebt op onderwijs, waarbij je verbinding legt tussen het leren van studenten en jouw rol en talenten als docent. • De leeromgeving en je lesplan afgestemd zijn op het beginniveau en belevingswereld van de student in relatie tot het beoogde eindniveau (leerdoelen). • Je in interactie met studenten de talenten ziet en benoemt, waarbij je differentieert naar de basis die studenten meenemen. 	<p>Je onderwijst stem je af met collega's. Waarnodig onderzoek je samen dilemma's die je ervaart in de uitvoering van het onderwijs en/of de interactie met studenten en ga je op zoek naar passende oplossingen. Je gebruikt kennis uit onderzoek van onderwijs. Je verbetert het professionele handelen door systematisch gebruik te maken van eigen en studentevaluaties, studieresultaten en gesprekken hierover met studenten en collega's (zoals middels pdca-cyclus). Je reflecteert op de organisatie van jouw eigen en het teamwerk en neemt waarnodig actie deze in samenwerking met collega's te bevorderen.</p> <p>Als bekwaam docent laat je dit in tenminste een kritische beroepssituatie zien, met zelfevaluatie en feedback van collega's.</p>

Beoordelingscriteria/ leerdoelen	3. Actueel houden expertise - professioneel docentschap	4. Ambitieuw werken aan talentontwikkeling - professioneel docentschap	5. Organiseren van het (team)werk - professioneel docentschap
<p>2. (Her)ontwerpen en optimaliseren van: doceren, begeleiden en toetsen (ontwerpen onderwijsproces)</p> <p>Je (her)ontwerpt en optimaliseert onderwijs en toetsing vanuit het principe van constructive alignment.</p> <p>Je (her)formuleert heldere leerdoelen voor een substantieel studieonderdeel, in lijn met het beroepsprofiel en onderwijsprogramma. Je stemt (samen met ervaren collega's) het onderwijsontwerp en toetsontwerp van dit studieonderdeel af op deze leerdoelen.</p> <p>Je begrijpt de samenhang van onderwijskundige principes: leerdoelen, leeromgeving (mix van sociaal, digitaal en fysiek) en toetsing. Je kent relevante onderwijskundige en toetskundige literatuur en vertaalt deze zodanig naar de praktijk toe, dat dit het onderwijsleerproces ondersteunt en studenten leerdoelen bereiken.</p> <p><i>Als bekwaam docent laat je dit zien, door een analyse van het constructive alignment van: een (her)ontwerp van een module waarbij je actief betrokken was/bent.</i></p> <p><i>Hierbij analyseer en onderbouw je de gemaakte keuzes in relatie tot het curriculum en toetsprogramma vanuit onderwijskundige principes & theorieën, toetscyclus en HvA-beleid (in hoeverre je zelf (her)ontwerpt is afhankelijk van de huidige functie).</i></p>	<p>Actuele kennis over het ontwerpen van onderwijs en toetsen.</p> <p><i>Je laat je ontwikkelvermogen hierin zien door een beschrijving van van tenminste een (her)ontwerp van een module en toets waarbij je actief betrokken was/bent (sluit aan bij 2).</i></p>	<p>In het (her)ontwerpen van onderwijs heb je aandacht voor een uitdagende leeromgeving waarbij je hart, hoofd en handen van alle studenten aanspreekt.</p> <p><i>Je laat je ontwikkelvermogen hierin zien aan de hand van tenminste een (her)ontwerp waarbij je actief betrokken was/bent (sluit aan bij 2).</i></p>	<p>Je werkt samen aan (her)ontwerp en optimalisatie van het onderwijs. Je voert met je collega's gerichte gesprekken over de kwaliteit van onderwijs en toetsing en de consequenties voor het programma. Daarbij maak je gebruik van evaluaties van studenten en borg je wat goed gaat.</p> <p><i>Als bekwaam docent laat je dit zien aan de hand van tenminste een (her)ontwerp/optimalisatie van een deel van de opleiding waarbij je actief betrokken was/bent, aangevuld door feedback van collega's op jouw bijdrage hieraan.</i></p>

* Het schema bevat de 5 elementen uit het BKO-profiel voor HvA docenten (vastgesteld november 2011) verbonden met de bekwaamheden uit het landelijk BDB-protocol (vastgesteld oktober 2013).

Bij het formuleren van de beoordelingscriteria en de kernbegrippen is aangesloten bij visie op studeren en onderwijzen van de HvA en andere HvA brede beleidskaders.

Schema 2: Kernbegrippen voor het trainingsprogramma Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid van HvA docenten

Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid HvA docenten

Overkoepelende kernbegrippen: [HvA visie op studeren en Onderwijzen](#)
[Grootstedelijkheid – HvA profiel](#)

		3. Actueel houden expertise - professioneel docentschap	4. Ambitieuw werken aan talentontwikkeling - professioneel docentschap	5. Organiseren van het (team)werk - professioneel docentschap
1. Uitvoeren van: doceren, begeleiden en toetsen (uitvoeren onderwijsproces)	Kernbegrippen: <ul style="list-style-type: none"> • Activerende werkvormen • Begeleiding van studenten afstemmen op studenten en type leeractiviteit • Differentiëren naar studenten • Beoordelen en toetsen (zie BKE) • Groepsdynamiek/klassenmanagement 	Kernbegrippen: <ul style="list-style-type: none"> • Mediabekwaamheid • HvA kennisbronnen • Toepassen van onderzoek binnen je werk als docent 	Kernbegrippen: <ul style="list-style-type: none"> • (H)erkennen van talenten Leren leren van studenten 	Kernbegrippen: <ul style="list-style-type: none"> • Reflecteren op en onderzoeken van docentschap bij de HvA • Collegiale consultatie
2. (Her)ontwerpen en optimaliseren van: doceren, begeleiden en toetsen (ontwerpen onderwijsproces)	Kernbegrippen: <ul style="list-style-type: none"> • Constructive Alignment • Blended learning op basis van TPACK 	Kernbegrippen: <ul style="list-style-type: none"> • HvA Score site • Reflectietools 		Kernbegrip: <ul style="list-style-type: none"> • Co-creatie van onderwijs

Bijlage 2

Opzet en Uitvoering Certificering BKE en SKE

Voor docenten die beschikken over BKO/didactische aantekening

Veronica Bruijns (O2)

Margreet Schriemer (P&O)

Eric Tigchelaar (HvA Academie)

Erwin Faasse (HvA Academie)

Datum: 24 juni 2014

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 Aanleiding

In mei 2012 is naar aanleiding van ongerustheid over en kritiek op de kwaliteit van hbo-diploma's het rapport van de Commissie Bruijn verschenen: Vreemde ogen dwingen. De commissie Bruijn heeft verschillende maatregelen voorgesteld die ervoor zorgen dat toets(kwaliteits)beleid steviger wordt verankerd in het hart van de opleiding. Eén van de maatregelen die in het rapport wordt genoemd betreft de toetsdeskundigheid van docenten:

'Een docent dient aantoonbaar over voldoende onderwijskundige/didactische deskundigheid te beschikken, en daarbinnen over toetsdeskundigheid om zich te kwalificeren als (zelfstandig) examiner, (extern) lid van een examencommissie bij de eigen of een andere hogeschool, assessor of geëngeneerde' (p. 41).

De gekozen lijn is certificering van docenten voor Basis- of Senoir kwalificatie Examinering (BKE/SKE). Dit betekent dat een docent aantoonbaar bekwaam moet zijn volgens de eisen die aan de huidige toetspraktijk worden gesteld. In oktober 2013 heeft een expertgroep in opdracht van de Vereniging Hogescholen het programma van eisen voor BKE/SKE opgeleverd. In de algemene vergadering van de VH van december 2013 is het volgende besloten:

'...dat het advies van de expertgroep kan worden beschouwd als een nadere invulling van het onderdeel toetsdeskundigheid van het (eerder aangenomen) protocol basiskwalificatie didactische bekwaamheid (BDB). Tevens heeft de AV ingestemd met de aanbeveling dat de hogescholen v.w.b. de door de expertgroep BKE/SKE voorgestelde invulling van het onderdeel SKE (dat geen deel uitmaakt van het protocol BDB), het protocol BDB niettemin overeenkomstig toepassen' (brief VH, 21-1-2014).

Binnen de HvA nemen we het programma van eisen BKE/SKE (profielen) van de expertgroep integraal over. Hiermee beschikken we over een extern geëngeneerd en landelijk uitwisselbaar profiel voor examinatoren, basis en gevorderd. De examencommissies nemen, na certificering van de docenten, de profielen BKE/SKE, als uitgangspunt bij het aanwijzen van examinatoren.

Op basis van dit programma van eisen nemen we binnen de HvA de BKE/SKE certificering ter hand, om de kwaliteit van toetsen en beoordelen verder te verhogen. In dit voorstel wordt concreet uitgewerkt hoe we dit binnen de HvA een kwalitatief en haalbaar traject kunnen inrichten voor alle zittende docenten die nog niet BKE en SKE gecertificeerd zijn.

Het certificeringstraject is intern besproken binnen verschillende geledingen van de HvA. Vervolgens is de opzet van het traject ter externe legitimering worden voorgelegd aan vertegenwoordigers van corporate academies van de G5 en van de VU.

1.2 Aansluiting bij HvA beleid

In het HvA Toetsbeleid is over BKE/SKE de volgende beleidsregel afgesproken: *Alle examinatoren zijn vanaf het medio 2017 gecertificeerd BKE of SKE; resp. Basiskwalificatie en Senior Kwalificatie Examinering.*

In het HvA aannamebeleid is afgesproken dat alle docenten met een vaste aanstelling *een didactische aantekening/BKO hebben behaald*. In het HvA instellingsplan staat dat in 2014 95% van het vaste OP de BKO heeft behaald. In mei 2014 beschikte 81,5 % van de vaste docenten over een BKO.

BKE wordt onderdeel van de nieuwe Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB). Naar aanleiding van het landelijk vastgestelde protocol Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid⁵ wordt momenteel gewerkt aan de doorontwikkeling van de didactische aantekening/Basis Kwalificatie Onderwijs naar een HvA regeling BDB, zoals toegelicht in de notitie *Aanpassing HvA Beleid didactische kwalificaties HvA docenten*. De BKE wordt onderdeel van de BDB. Docenten kunnen de SKE na de BDB behalen (zie voor een toelichting van de begrippen bijlage 2).

Deze notitie betreft de zittende of nieuwe docenten die reeds beschikken over een didactische aantekening (of een ander bewijs voor voldoende didactische voorbereiding in het hbo) maar waar BKE nog geen onderdeel van was. In dit voorstel gaan we zowel in op BKE als SKE.

1.3 Doelstelling

Medio 2017 beschikken alle docenten betrokken bij toetsen en beoordelen over BKE certificering. Leden van examencommissies en toetscommissies hebben SKE certificering behaald. Minimaal twee docenten binnen ieder opleidingsteam beschikken over SKE certificering (conform notitie: *Aanpassing HvA Beleid didactische kwalificaties HvA docenten*).

1.4 Consequenties invoering BKE/SKE voor zittende docenten

Voor **zittende docenten** met een vaste aanstelling onderscheiden we:

- Docenten die nog niet beschikken over een BDB (circa 300);
- Docenten die al beschikken over een BKO (circa 1300).

De docenten die nog niet beschikken over BDB, volgen het vernieuwde traject of een EVC-traject om een BDB te behalen.

We gaan uit van de volgende verdeling over BKE en SKE van de 1300 docenten:

- BKE: 870 docenten
- SKE: 430 docenten

Het aantal van 430 docenten SKE is gebaseerd op de volgende aannames: leden van de examencommissie en toetscommissie gaan het SKE traject in, voortbouwend op de bestaande scholing van de HvA Academie. Daarnaast geldt dat minimaal twee docenten, die binnen ieder opleidingsteam betrokken zijn bij het ontwikkelen van het curriculum en het ontwikkelen van complexere toetsen SKE gecertificeerd zijn. Voor het afnemen van assessments is een specifieke certificering SKE-assessor.

1.5 Leeswijzer vervolg

In hoofdstuk 2 worden de profielen voor de BKE/SKE inhoudelijk toegelicht en beschreven hoe we dit binnen de HvA gaan hanteren. In hoofdstuk 3 wordt de inrichting van het certificeringstraject toegelicht. De uitvoering wordt toegelicht in hoofdstuk 4 en de evaluatie en monitoring in hoofdstuk 5. Waar van toepassingen sluiten de paragrafen af met te ondernemen acties. In bijlage 2.1 zijn alle acties opgenomen, uitgezet in de tijd en voorzien van actoren.

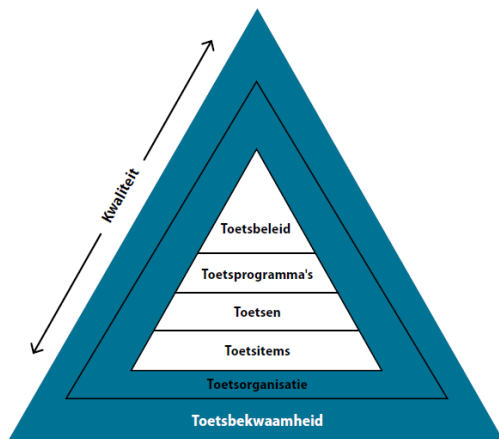
---

⁵ Vereniging Hogescholen (2013); *Protocol inzake wederzijdse erkenning basiskwalificatie didactische bekwaamheid*

Hoofdstuk 2: Uitwerking profielen

2.1 BKE en SKE profiel

Onderstaande informatie over het BKE/SKE profiel is ontleend aan het programma van eisen BKE/SKE van de expertgroep BKE/SKE (Vereniging Hogescholen). Het BKE en SKE profiel omvat drie aspecten, afgeleid van de toetspiramide:

1. Toetsitems en toetsen
2. Toetsprogramma
3. Toetsbeleid

Voor SKE is een vierde aspect opgenomen:

4. Begeleiden van collega's.

De profielen BKE/SKE zijn opgenomen in bijlage 2.3.

In de onderstaande tabel wordt het onderscheid aangegeven tussen BKE en SKE⁶:

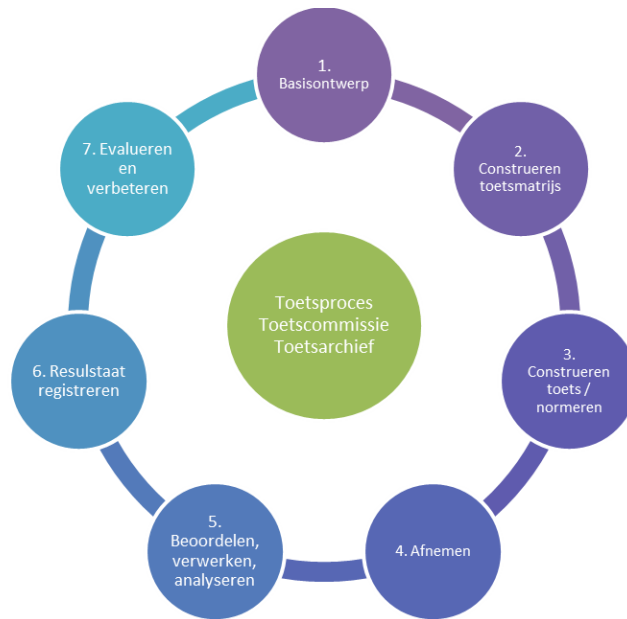
Factor	BKE	SKE
Betrokkingsniveau van de toetsdeskundigheid	Specifieke deskundigheid voor toetsing binnen de eigen onderwijseenheid (c.q. alle toetsen binnen de betreffende onderwijseenheid). Deskundig op de piramidelagen toetsitems en toetsen.	Bredere deskundigheid voor toetsing dan de toetsing van het eigen vak. Deskundig op alle vier de piramidelagen, met de nadruk op toetsprogramma en toetsbeleid.
Begeleiding	De examinerator raadpleegt collega's bij alle fasen van de toetscyclus.	Collegiale intervisies en begeleiden BKE'ers.
Verantwoordelijkheidsniveau	Verantwoordelijk voor beslissingen over studenten op niveau van vak/onderwijseenheid.	Verantwoordelijk voor beslissingen over studenten op niveau van curriculum (propedeuse, hoofdphase, afstudeerfase).
Rol	Examinator, docent, onderwijsontwikkelaar ⁷	Examinator, kwaliteitsborger, senior docent, lid toetscommissie/ examencommissie.

2.2 Uitwerking profiel voor HvA examinatoren

⁶ Expertgroep BKE/SKE in opdracht van de Vereniging Hogescholen (2013); *Verantwoord Toetsen en beslissen in het Hoger BeroepsOnderwijs*

⁷ De HvA kiest ervoor om een lid toetscommissie op SKE niveau te laten functioneren, dit in aanvulling op het voorstel van de Vereniging Hogescholen

Om recht te doen aan de HvA-praktijk hebben we een uitwerking gemaakt die inspeelt op de verscheidenheid aan toetsen en onderscheid maakt in de diverse rollen. De clustering van de toetsvormen is ontleend aan de toetsvormen zoals vermeld op Score website. De processen van de toetscyclus zijn samengevoegd in twee hoofdprocessen: (1) ontwerpen, construeren, verbeteren, (2) afnemen, beoordelen, analyseren en evalueren. Dit maakt het mogelijk om examinatoren te certificeren die wél afnemen en beoordelen, maar niet ontwikkelen.

De uitwerking is als volgt:

toetsvormen	Enkelvoudige toetsvormen		Geïntegreerde toetsvormen	
→	open en gesloten vragen	vaardigheidstoets	(complexe)project-opdracht	portfolio assessment
fase in de toetscyclus	voortgangstoets	reflectieopdracht	onderzoekopdracht	gedragsassessment
↓	essay	peerassessment (eenvoudige)	stage en praktijkopdracht	
	casustoets	projectopdracht	afstudeeropdracht	
ontwerpen en construeren en verbeteren (op basis van evaluatie)	BKE		SKE	
afnemen en beoordelen analyseren, evalueren	BKE			SKE-assessor

Hoofdstuk 3: Inrichting certificeringstraject

3.1 Uitgangspunten

De uitgangspunten voor het certificeringstraject zijn als volgt:

- We gaan ervan uit dat de zittende docenten al in meer of mindere mate over kennis en expertise op het gebied van BKE en/of SKE, zoals beschreven in de profielen, beschikken. Het certificeringstraject wordt zodanig ingericht dat het recht doet aan deze ervaringskennis.
- Er wordt naar win-win gestreefd: docenten werken in de voorbereiding op de BKE/SKE aan hun eigen toetsen; dit draagt direct bij aan de kwaliteitszorg rond toetsing.
- Bij de benodigde professionalisering wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de expertise die we binnen de HvA beschikbaar hebben.
- Als start van het BKE-traject wordt groepsgewijs binnen de opleiding (bijv. per team) een intake gehouden met docenten.
- De professionalisering vindt zoveel mogelijk plaats in de vorm van training/coaching-on-the-job, zelfstudie, en waar nodig, training op maat of uit het HvA Academie aanbod met open inschrijving.
- Het certificaat wordt uitgegeven door de HvA Academie. Proces en inhoud van het certificeringstraject worden extern gevalideerd.

Onderdeel SKE-Assessor is de bestaande assessorentraining en –certificering zoals die wordt verzorgd door de EVC-HvA/HvA Academie.

3.2 Inrichting

De inrichting voor het verwerven van BKE certificering is (op hoofdlijnen) als volgt:

1. Groepsgewijze intake waarbij het niveau BKE/SKE, beoordelingskader en het samenstellen van het toetsdossier wordt toegelicht.
2. Op basis van de intake wordt bepaald of en welke aanvullende training en/of begeleiding nodig is.
3. Deze training en/of begeleiding wordt zoveel mogelijk on-the-job aangeboden door trainers met SKE-certificering van de desbetreffende opleiding.
4. Waar nodig worden teams geschoold op basis van maatwerk of uit het aanbod van de HvA Academie met open inschrijving.
5. Docent stelt een toetsdossier samen van twee toetsenvormen.
6. Dit toetsdossier wordt beoordeeld door twee examinatoren (op SKE niveau).
7. Na positieve beoordeling volgt certificering.

Ervaren examinatoren komen in aanmerking voor SKE certificering:

1. Een zittende docent die SKE wil verwerven stelt een toetsdossier samen van twee toetsen uit het SKE deel; één toets dient betrekking hebben op het BKE-deel.
2. Daarnaast levert hij een product waaruit een bijdrage blijkt aan het toetsprogramma, de uitwerking van toetsbeleid of begeleiding van collega's; (dus totaal 3 producten, die tezamen het toetsdossier vormen).
3. Vervolg van de stappen 6 en 7 zoals bij BKE.

De intake zal in grote lijnen twee uitkomsten opleveren:

- 1 De docent voldoet in hoge mate aan het profiel en kan aan de slag met het samenstellen van zijn toetsdossier.
- 2 De docent heeft nog ontbrekende kennis en expertise en krijgt advies hoe dit te verwerven.

Bij verwerven van SKE certificering veronderstellen we dat daarmee ook het BKE niveau aanwezig is. De huidige verplichte trainingen voor leden examencommissie en toetscommissie worden afgestemd op het SKE profiel. Voor SKE-assessoren geldt dat de docent het bestaande trainings- en certificeringstraject volgt voor assessoren⁸.

Op basis van eerdere gevolgde opleiding, training of certificering is vrijstelling mogelijk. Criteria en beoordeling worden nader uitgewerkt door de certificeringscommissie (zie hoofdstuk 4).

Omdat bij de beoordeling van de toetsdossier examinatoren worden betrokken op SKE niveau, wordt gestart met het certificeren van het benodigde aantal docenten op SKE niveau. Voor de uitvoering van het BKE certificering is namelijk een aantal SKE gecertificeerde nodig (met tussen haakjes het ingeschatte aantal):

- Intakers (10)
- Examinatoren die toetsdossiers beoordelen (20)
- Trainers-on-the-job/coaches (20)

Er kan overlap zijn in personen. We schatten in dat we in totaal ongeveer 40 SKE-ers nodig hebben. Na SKE certificering worden ze geschoold in een of meer van de bovenstaande drie rollen. Werving vindt plaats door middel van het uitzetten van een interne vacature.

Actie

- Opstellen profielen voor intakers, examinatoren en trainers-on-the-job
- Werven en trainen van intakers, examinatoren en trainers-on-the-job
- Ontwikkelen protocol voor de intakegesprekken en adviesfunctie
- Borgen facilitering in tijd van docenten in de verschillende rollen
- Voorbereiden informatievoorziening voor deelnemers en leidinggevenden, o.a. over mogelijkheden, proces, facilitering in tijd en geld conform HvA professionaliseringsplan (75% in tijd, 100% van kosten)

3.3 Toetsdossier

Het voor de BKE en SKE te beoordelen toetsdossier bestaat uit:

- Beschrijving/analyse van twee verschillende soorten toetsen die de docent afneemt (een concreet tentamen of deeltentamen). De beschrijving omvat:
  - Leerdoelen
  - Toetsmatrijs
  - Vragen/opdrachten
  - Beoordelingscriteria
  - Beoordelingsformulier
  - Uitwerking antwoorden
  - Informatie over normering

---

⁸ Het EVC centrum van de HvA verzorgt en coördineert dergelijke trajecten

- Informatie over cesuur
- Na afloop: analyseresultaten
- Een START⁹-reflectie van de docent voor beide toetsen, om de eigen inbreng bij de toets (in samenwerking met collega's) toe te lichten, aangevuld met feedback van een collega-examinator bij tenminste één van de toetsen;
- Een beknopte analyse van de doorlopen toetscyclus bij één van de toetsen, met gebruikmaking van literatuur over toetsen en beoordelen.

Voor SKE levert de docent naast twee toetsdossiers een product aan op het gebied van toetsbeleid, toetsprogramma of begeleiding/ondersteuning met een START-reflectie, waaruit duidelijk blijkt wat de individuele bijdrage is geweest aan dit product.

→ Ontwikkelen instructie voor toetsdossier voor de docent

→ Ontwikkelen beoordelingskader voor toetsdossier en instructie voor examinatoren

3.4 Scholingsaanbod

Op basis van de intake heeft de docent inzicht in nog ontbrekende kennis en expertise. Hij kan dit op de volgende manieren bijscholen:

- Op maat-traject, gezamenlijk met ander teamleden
- Training-on-the-job door een SKE gecertificeerde collega
- Zelfstudie via Score website
- Cursus/training uit het aanbod van de HvA Academie

De intake kan leiden tot een advies op teamniveau, waardoor het aan te raden is een op-maat-traject te organiseren. Dit draagt tevens bij aan verdere teamontwikkeling en gemeenschappelijkheid op toetsgebied.

Onderdeel van het SKE profiel is het kunnen coachen en begeleiden van collega's. Door dit onderdeel te laten zijn van het scholingsaanbod, kunnen docenten verder werken aan deze competentie. Training-on-the-job is goed in te passen in bestaande teamactiviteiten, bijvoorbeeld in het feedback geven op elkaars toetsen.

Voor het verwerven van BKE en SKE kan optimaal gebruik worden gemaakt van digitale middelen. Belangrijk middel hiervoor is, naast de werkruimte op de DLWO van de HvA Academie voor intern gebruik, de Score website. De website kan op verschillende manieren worden ingezet.

- Als informatiebron over inhoud en procedure certificering BKE en SKE
- Als kennisbron voor docenten die hun kennis over toetsen en beoordelen willen actualiseren
- Als leeromgeving door het aanbieden van zelfstudieonderdelen

→ Ontwikkelen van zelfstudie-modules

→ Opleidingsaanbod HvA Academie BKE/SKE proof maken

---

⁹ Reflectie met beschrijving van Situatie, Taak, Activiteiten, Resultaat en Terugblik. Hiervoor wordt een formulier ontwikkeld.

Hoofdstuk 4: Uitvoering

Het traject voor BKE/SKE certificering zal op projectmatige wijze worden ingericht en een looptijd hebben van drie jaar (2014-2017). De projectuitvoering zal plaatsvinden door de HvA Academie, met tijdelijke uitbreiding van fte (zie paragraaf 4.7). De projectmatige uitvoering vindt plaats in nauw overleg met de domeinen.

4.1 Tijdpad

De certificering van alle zittende docenten BKE en/of SKE is medio 2017 gerealiseerd. Voor het faseren van de invoering binnen de HvA geldt de datum van een interne audit of accreditatie als leidend. Opleidingen realiseren certificering *voorafgaand* aan de accreditatie of *volgend* op de interne audit. Het is uiteraard ook mogelijk voor opleidingen die dit willen om eerder te starten. Een en ander hangt af van de planning en capaciteit van de HvA Academie. Het certificeringstraject wordt opgenomen in het scholingsplan van de opleiding. In bijlage 2.4 is de planning van de interne audits en accreditaties opgenomen.

Actie:

→ Opstellen tijdpad voor de opleidingen aan de hand van planning accreditatie en interne audits

4.2 Communicatie

In de communicatie zal het accent gelegd worden op het voordeel dat de verschillende betrokkenen hebben bij certificering:

- Docenten: actualisering en waardering van toetskennis en –expertise; verwerven van een landelijk erkend certificaat; op-maat-traject in plaats van verplichte cursus.
- Studenten: betere toetsen, betere beoordeling.
- Teams: vergroten van de gemeenschappelijkheid op toetsgebied (zelfde niveau, spreken dezelfde taal).
- Opleiding; verhogen van de kwaliteit van toetsing; hoger waardering op standaard 3 bij accreditatie en interne audit.

De communicatie verloopt via verschillende kanalen.

- Informerend gesprek met de opleidingsmanagers over traject en tijdpad per domein
- Voor het informeren van docenten kunnen verschillende kanalen worden ingezet: digitaal, flyer, clip.
- Duidelijke instructie voor docenten over procedure en beoordeling en een format voor het aanleveren van toetsdossier.

→ Plannen en voeren informerende gesprekken met opleidingsmanagers per domein (in MT overleg)

→ Opstellen Informatie voor betrokkenen over BKE/SKE traject (i.s.m. Communicatie)

→ Informatie over verwerven BKE/SKE beschikbaar stellen via Score website en de DLWO van de HvA Academie

4.3 Taakverdeling

De taakverdeling in dit traject tussen domeinen/opleidingen, HvA Academie en P&O/O2 is als volgt:

Domeinen/opleidingen

- Informeren docenten over certificeringstraject
- Faciliteren docenten die zijn aangesteld als intaker, examiner toetsdossiers en/of trainer-on-the-job in hun betreffende rol
- Faciliteren docenten voor het samenstellen van toetsdossier en het eventueel volgen van aanvullende coaching, training, cursus, afhankelijk van het advies uit de intake
- Afstemmen met de HvA Academie over maatwerktrajecten en ondersteuning van trainers-on-the-job.

HvA Academie

Regie voeren op de uitvoering van de certificeringsactiviteiten:

- Werven en scholen van intakers, examinatoren toetsdossiers en trainers-on-the-job/coaches
- Coördineren van de intakeprocedure voor docenten als voorbereiding op het samenstellen van BKE en SKE toetsdossier
- Coördineren van de toetsing van de toetsdossiers door examinatoren
- Ondersteunen van training-on-the-job/coaches binnen de domeinen/opleidingen
- Leveren van maatwerk-trainingen, op aanvraag van domeinen/opleidingen
- Ambtelijk secretariaat certificeringscommissie
- Verwerken en administratie van de certificering
- Contacten onderhouden/activiteiten uitvoeren t.b.v. externe validering

P&O/O2

- Ontwikkelen van samenhangend beleid voor BDB/BKE/SKE, in relatie met de visie op studenten en onderwijzen en het HvA toetsbeleid en P&O beleid
- Voorbereiden registratie in SAP en rapportagemogelijkheden (P&O i.s.m. AC en P&C)
- Toetsen scholings- en certificeringstraject aan HvA beleid
- Volgen landelijke ontwikkelingen
- Voorbereiden transparant vrijstellingenbeleid voor BKE/BDB/SKE in samenspraak met certificeringscommissie
- Voorbereiden van de communicatie met domeinen via CvB

4.4 Certificeringscommissie

De certificering vindt plaats door een certificeringcommissie (analoog aan een examencommissie), gepositioneerd bij de HvA Academie. Deze certificeringscommissie is naast de BKE/SKE ook bestemd voor de BDB en SKE-assessor.

De certificeringscommissie bestaat minimaal uit:

- 3 leden op SKE niveau
- EVC HvA - toetsexpert
- Extern lid - toetsexpert

HvA Academie zorgt voor de ambtelijke ondersteuning.

De toetsexperts HvA en extern worden aangezocht door de HvA Academie op basis van bewezen kennis, expertise en reputatie. Voor de overige leden wordt een interne oproep gedaan.

Werkzaamheden:

- Toezien op de kwaliteit van de toetsing en uitgeven van de certificaten
- Verlenen van vrijstelling BDB, BKE en SKE op basis van trajecten elders gevolgd (bijvoorbeeld 1^e graads lerarenopleiding, elders verworven BKE/SKE certificering)
- Steekproefsgewijs beoordelen van toetsdossiers in het kader van kwaliteitsborging
- Aanwijzen examinatoren toetsdossiers
- Klachten en bezwaren

Actie:

→ instellen certificeringscommissie BDB/BKE/SKE: reglement opstellen, aanzoeken toetsexperts en leden, ambtelijke ondersteuning werven en opzetten

4.5 Uitwerking tijdsbesteding

1. Opstellen en beoordelen van de toetsdossiers

Wie	Wat	Inzet	Opmerkingen
Docenten	Samenstelling toetsdossier BKE of SKE, 2 toetsvormen	10 à 20 uur	Tijdsbeslag is afhankelijk van de beschikbaarheid en kwaliteit van de onderdelen van het toetsdossier
	Intakegesprek	1,5 uur	Groepsgewijze intake tezamen met teamgenoten
	Coaching, training, zelfstudie, cursus	p.m.	Omvang en vorm afhankelijk van intake-gesprek
Intakers	Voeren intake-gesprek en advies geven	4 uur	Per groep
Examinatoren	Beoordelen toetsdossier docent BKE of SKE	1 à 2 uur	2 examinatoren

2. Scholing van intakers, examinatoren toetsdossiers en trainers on-the-job door HvA Academie: 1 à 2 dagdelen, naast het verwerven van SKE.

3. Maatwerk en ondersteuning training-on-the-job door de HvA Academie: op afspraak.

4.6 Kosten certificeringstraject

Uitgangspunt voor de kosten voor certificering BKE/SKE is dat het kostendekkend is en dat de inzet van de medewerkers vanuit de opleidingen wordt vergoed (standaard procedure HvA Academie). Hierbij een indicatie van de prijzen (via interne verrekening):

- Beoordelen toetsdossier BKE: € 300
- Beoordelen toetsdossier SKE: € 400

In de prijzen zijn verrekend de kosten voor: certificering, scholing van intakers, examinatoren toetsdossiers, trainers-on-the-job, werkzaamheden certificeringscommissie.

De activiteiten voor maatwerk scholing en ondersteuning van training-on-the-job binnen de opleidingen/domeinen door de HVA Academie is hierin niet inbegrepen (op basis van € 540 per dagdeel offerte).

4.7 Inzet HVA Academie

Voor de drie jaar dat het BKE/SKE traject voor zittende docenten is gepland wordt de volgende inzet in fte voorgesteld voor de HVA Academie:

- Organisatorische coördinatie: 1 fte
- Inhoudelijke coördinatie: 0,5 fte

Taken inhoudelijke coördinatie:

- Bespreken tijdpad/planning met domein/opleiding
- Coördineren intakeprocedure
- Organiseren scholing intakers, examinatoren toetsdossier en trainers-on-the-job/coaches
- Coördineren maatwerk en aanvullende scholing
- Externe validering organiseren en participeren in externe netwerkwerken BKE/SKE

Taken organisatorische coördinatie:

- Intakes plannen en bemensen
- Toetsdossiers uitzetten onder examinatoren
- Certificering administratief verwerken
- Ambtelijk secretariaat certificeringscommissie
- Verslaglegging en archivering
- Ondersteunen inhoudelijke coördinator

Hoofdstuk 5: Evaluatie en monitoring

5.1 Evaluatie

Op verschillende momenten wordt geëvalueerd of het certificeringstraject inhoudelijk en procedureel adequaat verloopt. Dit zal bij eerste uitvoering van de activiteiten plaatsvinden en gedurende de drie jaar steekproefsgewijs op de volgende punten:

- Kwaliteit van de intakegesprekken en adviezen
- Kwaliteit van de beoordelingen door de assessoren
- kwaliteit van de training- on- the -job, maatwerk, zelfstudie en aanbod

Jaarlijks wordt het certificeringstraject in zijn geheel geëvalueerd op:

- Voortgang aan de hand van de planning
- Eventueel inhoudelijke bijstelling aan de hand van de ervaringen van het afgelopen jaar

→ plannen en inhoudelijk nader uitwerken evaluatiemomenten en -instrumenten

5.2 Monitoring

Via het personeelsregistratiesysteem in SAP wordt bijgehouden hoeveel docenten BDB, BKE en SKE registratie hebben behaald.

Via de Pbo's rapporteren de domeinen over de voortgang van de certificering.

→ Inrichten SAP personeelsregistratiesysteem op adequate registratie en rapportage.

→ Item opnemen prestatieafspraken en pbo 2015 (zie notitie: Aanpassing HvA Beleid didactische kwalificaties HvA docenten)

Bijlage 2.1: Planning activiteiten najaar 2014

Planning is gebaseerd op definitief besluit van het CvB begin september 2014.

Actie	Wie	Wanneer
→ Opstellen profielen voor intakers, examinatoren en trainers-on-the-job	HvA Academie	aug
→ Werven en scholen van intakers, examinatoren en trainers-on-the-job	HvA Academie	Sept-okt
→ Ontwikkelen protocol voor de intakegesprekken en adviesfunctie	HvA Academie	sept
→ Borgen facilitering in tijd van docenten in de verschillende rollen	Opleidingsmanagers	
→ Voorbereiden informatievoorziening voor deelnemers en leidinggevendenden, o.a. over mogelijkheden, proces, facilitering in tijd en geld conform HvA professionaliseringsplan (75% in tijd, 100% van kosten)	P&O	
→ Ontwikkelen instructie voor toetsdossier voor de docent	HvA Academie	sept
→ Ontwikkelen beoordelingskader voor toetsdossier en instructie voor examinatoren	HvA Academie	sept
→ Ontwikkelen van zelfstudie-modules	O2/HvA Academie	Aug-okt
→ Opleidingsaanbod HvA Academie BKE/SKE proof maken	HvA Academie	Aug-sept
→ Opstellen tijdpad voor de opleidingen aan de hand van planning accreditatie en interne audits	HvA Academie	sept
→ Plannen en voeren informerende gesprekken met opleidingsmanagers per domein (in MT overleg)	HvA Academie	Sept-okt
→ Opstellen Informatie voor betrokkenen over BKE/SKE traject (i.s.m. Communicatie)	HvA Academie	sept
→ Informatie over verwerven BKE/SKE beschikbaar stellen via Score website en de DLWO van de HvA Academie	HvA Academie/O2	
→ Instellen certificeringscommissie: reglement opstellen, aanzoeken toetsexperts en leden, ambtelijke ondersteuning werven en opzetten	HvA Academie	okt
→ Plannen en inhoudelijk nader uitwerken evaluatiemomenten en -instrumenten	HvA Academie	okt
→ Inrichten SAP personeelsregistratiesysteem op adequate registratie en rapportage	P&O	okt
→ Item opnemen in prestatieafspraken en pbo 2015 (zie notitie: Aanpassing HvA Beleid didactische kwalificaties HvA docenten)	O2	sept

Bijlage 2.2: Begrippen en context Didactische kwalificaties HBO docenten

Begrip	Context/reikwijdte
Didactische aantekening	Basis van de Wettelijke benoembaarheidseisen van 1968 tot 2004 , daarna vervallen i.v.m. toekennen eigen beleidsruimte hogescholen. Binnen de HvA bleef de didactische aantekening in gebruik.
BKO - Basiskwalificatie Onderwijs nov. 2011	De HvA heeft vanaf 2011 besloten tot instellen van een BKO (besluit notitie BKO voor HvA docenten door CvB november 2011). Borgen van goede didactische kwaliteit van docenten en expliciteren van verwachtingen in verschillende ontwikkelfases (kleurenschema). KPI instellingsplan: in 2014 heeft dat 95% van Vast OP de BKO behaald. De didactische aantekening is ijkpunt voor behaalde BKO. In aanstellingbeleid (juli 2012) is besloten dat: *alle nieuwe docenten een didactische introductietraining volgen & inwerkplan hebben * alleen docenten met een BKO/didactische aantekening in aanmerking komen voor een vaste aanstelling.
BDB - Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid dec. 2011	Landelijk: hogescholen voeren uiterlijk 2015 een Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheden in en komen wederzijdse erkenning van professionaliseringsarrangementen van hogescholen overeen (besluit over protocol in ALV VH oktober 2013). Voor het bekwaamheid in 'toetsing' vormt de BKE de leidraad. Vanaf 2016 zullen mogelijk prestatieafspraken over de BDB gemaakt worden met het MinOCW.
BKE/SKE - Basis/seniorkwalificatie Examinering mei 2012	Hogescholen voeren een BKE & SKE in, in aansluiting op het voorstel programma van eisen voor een basis- en seniorkwalificatie examinering BKE/SKE van de expertgroep BKE/SKE (vastgesteld in ALV Vereniging hogescholen, december 2013). BKE is leidraad voor onderdeel 'toetsing' in de BDB.

Bijlage 2.3: Profiel BKE en SKE

Leeruitkomsten en indicatoren BKE		
	Leeruitkomst	Indicator
BKE-1 Toetsitems en toetsen	Is in staat de toetscyclus toe te passen voor het toetsen van leerresultaten van studenten binnen een vakgebied / module / onderwijseenheid voor een specifieke toetsvorm en levert hiervoor adequaat bewijs in de vorm van een toetsontwerp. Onderbouwt per fase uit de toetscyclus de gemaakte keuzes aan de hand van relevante toetskundige literatuur.	Beschrijft per fase van de toetscyclus doel en producten. Bepaalt in overleg met collega's (examinatoren BKE en SKE) de te ontwerpen toets en maakt een planning voor de daarbij behorende werkzaamheden. Verzamelt de kaders voor de te ontwerpen toets: leeruitkomsten, toetsbeleid, toetsplan en toetsmatrijs. Stelt de leeruitkomsten waar nodig bij. Kiest voor de te ontwerpen toets een passende toetsvorm gegeven de leeruitkomsten. Stelt de toetsmatrijs op (of past een bestaande toetsmatrijs aan), gegeven leeruitkomsten en toetsvorm. Stelt volgens het vier-ogenprincipe de toets samen op basis van de toetsmatrijs cf. kwaliteitseisen. Stelt de normering vast en maakt een beoordelingsmodel bij de toets in overleg met collega's. Neemt de toets af. Beoordeelt de toets aan de hand van het beoordelingsmodel, verwerkt en analyseert de resultaten. Geeft adequate, informatierijke feedback aan de student naar aanleiding van de toetsresultaten. Voert de cijfers in van de beoordeelde toets. Evalueert alle fasen van de toetscyclus.
BKE-2 Toets-programma	Kan de positie van de toets in het totale toetsprogramma aangeven.	Geeft aan welke toetsvormen in het programma worden gegeven. Geeft aan welke positie het vak / de onderwijseenheid in het programma heeft. Bepaalt consequenties van het programma voor de inhoud, de vorm en het niveau van de toets.
BKE-3 Toetsbeleid	Kan consequenties van het toetsbeleid benoemen voor de eigen toets.	Kan de visie op toetsing in de organisatie benoemen. Vertaalt de kernpunten van de visie naar de eigen toets.

Leeruitkomsten en indicatoren SKE		
	Leeruitkomst	Indicator
SKE-1 Toetsitems en toetsen	Is in staat de toetscyclus toe te passen voor het toetsen van leerresultaten van studenten binnen verschillende vakoverstijgende modules/onderwijseenheden met verschillende toetsvormen en levert hiervoor adequaat bewijs in de vorm van meerdere toetsontwerpen.	Voor het doorlopen van de toetscyclus gelden in elk geval dezelfde indicatoren en criteria als voor de BKE (leeruitkomst B1). Als extra criterium voor de SKE geldt dat de examinerator zelf kan ontwerpen en redeneert vanuit de samenhang van het programma en het toetsbeleid van de opleiding. Stelt voor collega's richtlijnen op voor het hanteren van beoordelingsmodellen. Kan toetsen van collega's beoordelen op kwaliteitscriteria.
SKE-2 Toets-programma	Is in staat de kwaliteit van het toetsprogramma te analyseren en verbeteracties te formuleren.	Stelt in samenwerking met collega's een toetsplan voor de gehele opleiding op. Draagt zorg voor de kwaliteitsborging van tentamens en examens. Evalueert (de samenhang van) toetsresultaten en beslist over verbetermaatregelen. Stelt vast welke scholingsbehoeften m.b.t. examineren in het team zijn en formuleert hier leeruitkomsten voor.
SKE-3 Toetsbeleid	Levert een bijdrage aan het toetsbeleid van de gehele opleiding.	Stelt richtlijnen op voor het ontwikkelen, afnemen en beoordelen van tentamens en examens.
SKE-4 Toetsbeleid	Is in staat de kwaliteit van toetsen van collega-examinatoren te evalueren en aanbevelingen te doen gerelateerd aan de visie en het beleid op toetsen van de instelling. Kan collega's op deze manier begeleiden in het verbeteren van toetsen.	Ondersteunt en begeleidt collega-examinatoren (BKE) bij het doorlopen van de toetscyclus. Geeft de collega-examinator feedback op de kwaliteit van de toets en bijbehorende toetsproducten

Bijlage 2.4: Planning interne audits en accreditaties

opleiding	domein	start accreditatie- traject	audit
B Toegepaste Psychologie	MAATSCHAPPIJ EN RECHT	2012-2013	2016-2017
B Accountancy	ECONOMIE EN MANAGEMENT	2012-2013	2016-2017
B Bedrijfseconomie	ECONOMIE EN MANAGEMENT	2012-2013	2016-2017
B Bouwtechnische Bedrijfskunde	TECHNIEK	2012-2013	2016-2017
B Commerciële Economie	ECONOMIE EN MANAGEMENT	2012-2013	2016-2017
B Communication and Multimedia Design	MEDIA, CREATIE EN INFORMATIE	2012-2013	2016-2017
B Financial Services Management	ECONOMIE EN MANAGEMENT	2012-2013	2016-2017
B Fiscaal Recht en Economie	ECONOMIE EN MANAGEMENT	2012-2013	2016-2017
B Maatschappelijk Werk en Dienstverlening	MAATSCHAPPIJ EN RECHT	2012-2013	2016-2017
B Sport, Management en Ondernemen	BEWEGEN, SPORT EN VOEDING	2012-2013	2016-2017
B Technische Informatica	MEDIA, CREATIE EN INFORMATIE	2012-2013	2016-2017
B Trade Management gericht op Azië	ECONOMIE EN MANAGEMENT	2012-2013	2016-2017
M Master in Controlling	ECONOMIE EN MANAGEMENT	2013-2014	2016-2017
B Aviation	TECHNIEK	2013-2014	2017-2018
B Elektrotechniek	TECHNIEK	2013-2014	2017-2018
B Engineering, Design and Innovation	TECHNIEK	2013-2014	2017-2018
B HBO - Rechten	ECONOMIE EN MANAGEMENT	2013-2014	2017-2018
B Opleiding tot leraar Basisonderwijs	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2013-2014	2017-2018
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding	BEWEGEN, SPORT EN VOEDING	2013-2014	2017-2018
B Technische Commerciële Confectiekunde	MEDIA, CREATIE EN INFORMATIE	2013-2014	2017-2018
M Professioneel Meesterschap	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
M European MSc in Occupational Therapy	GEZONDHEID	2014-2015	2018-2019
B Bedrijfskunde Management, Economie en Recht	ECONOMIE EN MANAGEMENT	2014-2015	2018-2019
B Bedrijfswiskunde	TECHNIEK	2014-2015	2018-2019
B International Business and Languages	ECONOMIE EN MANAGEMENT	2014-2015	2018-2019
B Logistiek en Economie	TECHNIEK	2014-2015	2018-2019
B Logistiek en Technische Vervoerskunde	TECHNIEK	2014-2015	2018-2019
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Aardrijkskunde	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Algemene Economie	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Bedrijfseconomie	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Biologie	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Consumptieve Techniek I en II	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Engels	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Frans	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Geschiedenis	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Gezondheidszorg en Welzijn	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Gezondheidszorg en Welzijn	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019

Hogeschool van Amsterdam

B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Maatschappijleer	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Maatschappijleer	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Natuurkunde	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Nederlands	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Pedagogiek	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Scheikunde	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Wiskunde	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
B Pedagogiek	MAATSCHAPPIJ EN RECHT	2014-2015	2018-2019
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Techniek	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Mens en Technologie	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2014-2015	2018-2019
B Forensisch Onderzoek	TECHNIEK	2015-2016	2013-2014
B Technische Bedrijfskunde	TECHNIEK	2015-2016	2013-2014
B Bestuurskunde/Overheidsmanagement	MAATSCHAPPIJ EN RECHT	2015-2016	2013-2014
M Integraal Leiderschap voor Schoolleiders PO, VO en BVE	MAATSCHAPPIJ EN RECHT	2015-2016	2013-2014
B Bouwkunde	TECHNIEK	2015-2016	2013-2014
B Business IT & Management	MEDIA, CREATIE EN INFORMATIE	2015-2016	2013-2014
B Civiele Techniek	TECHNIEK	2015-2016	2013-2014
B Communicatie	MEDIA, CREATIE EN INFORMATIE	2015-2016	2013-2014
B Informatica	MEDIA, CREATIE EN INFORMATIE	2015-2016	2013-2014
B Maritiem Officier	TECHNIEK	2015-2016	2013-2014
B Media, Informatie en Communicatie	MEDIA, CREATIE EN INFORMATIE	2015-2016	2013-2014
B Opleiding tot Oefentherapeut-Mensendieck	GEZONDHEID	2015-2016	2013-2014
B Human Resource Management	MAATSCHAPPIJ EN RECHT	2015-2016	2013-2014
B Sociaal Pedagogische Hulpverlening	MAATSCHAPPIJ EN RECHT	2015-2016	2013-2014
M Structural Engineering	TECHNIEK	2016-2017	2014-2015
M Urban Management	MAATSCHAPPIJ EN RECHT	2016-2017	2014-2015
B Opleiding tot Fysiotherapeut	GEZONDHEID	2016-2017	2014-2015
B Voeding en Diëtetiek	BEWEGEN, SPORT EN VOEDING	2016-2017	2014-2015
B Opleiding voor Ergotherapie	GEZONDHEID	2016-2017	2014-2015
M Legal Management	MAATSCHAPPIJ EN RECHT	2016-2017	2014-2015
M Leraar Algemene Economie	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2016-2017	2014-2015
M Leraar Engels	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2016-2017	2014-2015
M Leraar Geschiedenis	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2016-2017	2014-2015
M Leraar Wiskunde	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2016-2017	2014-2015
M Leraar Frans	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2016-2017	2014-2015
M Leraar Nederlands	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2016-2017	2014-2015
M Social Work	MAATSCHAPPIJ EN RECHT	2017-2018	2015-2016
B Culturele en Maatschappelijke Vorming	MAATSCHAPPIJ EN RECHT	2017-2018	2015-2016
B International Business and Management Studies	ECONOMIE EN MANAGEMENT	2017-2018	2015-2016
B Opleiding tot Verpleegkundige	GEZONDHEID	2017-2018	2015-2016
B Sociaal-Juridische Dienstverlening	MAATSCHAPPIJ EN RECHT	2017-2018	2015-2016
M Pedagogiek	ONDERWIJS EN OPVOEDING	2017-2018	2015-2016